

Projekt akustyczny

Muszli koncertowej w Połańcu

Lokalizacja: Przy ul. Królowej Jadwigi, dz. nr 6835/7
28-230 Połaniec

Zamawiający: Miasto i Gmina Połaniec
ul. Ruszczańska 27
28-230 Połaniec

Projektował: mgr akustyk Piotr Zajkiewicz

Opracował: mgr akustyk Piotr Zajkiewicz

Data opracowania: luty 2014r.

1. Wstęp

W dniu 4 stycznia w Połańcu odbył się przegląd obiektu pn. Muszla koncertowa. W ramach przeglądu sprawdzono stan obecny muszli i porównano jej bryłę oraz wykonanie z dostarczonymi projektami wykonawczymi. Następnie wykonano pomiary akustyczne w celu zdefiniowania ewentualnych usterek akustycznych oraz ich skalę.

2. Przedmiot

Przedmiotem opracowania jest akustyczny projekt Muszli koncertowej w Połańcu

3. Cel i zakres

Celem opracowania jest zdefiniowanie usterek akustycznych Muszli koncertowej i zaprojektowanie rozwiązań, które ograniczą lub wyeliminują ich występowanie podczas normalnego korzystania z muszli zgodnie z jej przeznaczeniem.

Szczegółowy zakres obejmuje:

- pomiary akustyczne wewnątrz Muszli koncertowej w celu zdefiniowania szkodliwych efektów i oceny aktualnej akustyki (pomiar poza normalizacją, wyłącznie dla potrzeb projektowych)
- projekt akustyczny Muszli koncertowej tzw. adaptacja akustyczna
- wykaz materiałów dla potrzeb wykonania adaptacji akustycznej obiektu

4. Podstawa opracowania

- [1] Zlecenie firmy Multimedia24 oraz ustalenia ze Zleceniodawcą
- [2] Kopie rysunków architektonicznych Muszli koncertowej w formacie PDF, JPG, DWG
- [3] PN-EN ISO 3382-1:2009 Akustyka - Pomiar parametrów akustycznych pomieszczeń, Część 1: Pomieszczenia Specjalne
- [4] Akustyka architektoniczna, PWN 1976
- [5] F. Alton Everest & Ken C. Pohlmann, Master Handbook of Acoustic, Fifth Edition
- [6] Katalogi i aprobaty techniczne

5. Charakterystyka obiektu

Muszla koncertowa pełni funkcję letniej sceny gromadząc mieszkańców Połania i okolic, a także turystów. Organizowane są tu liczne imprezy, wydarzenia kulturalne i widowiska oraz koncerty gwiazd. Muszla zlokalizowana jest niemal w centrum Połania przy ul. Królowej Jadwigi. Od stron północnej i wschodniej otaczają ją budynki mieszkalne. Od strony południowej graniczy z ogródkami działkowymi, natomiast od zachodu sąsiaduje z placem zabaw i skate parkiem.

Bryła muszli jest nieregularna. Jej wszystkie kluczowe elementy konstrukcyjne tj. dach, ściany boczne oraz ścianę tylną można wpisać w okrąg.

Wymiary muszli:

- szerokość do strony publiczności - 18 m
- szerokość tylnej części - 11,7 m
- długość (od tylnej ściany do końca dachu od strony publiczności) – 23 m
- wysokość w najwyższym punkcie (wewnątrz) - 8,6 m

Kubatura muszli wynosi około 1 920 m³. Obiekt oddano do użytku w 1994 roku.

Podczas dokładnych obserwacji Muszli koncertowej stwierdzono, że:

- kształt muszli jest zgodny z dostarczonymi projektami wykonawczymi

- kopuła jest wykonana w tradycyjnej technologii, jest to płyta żelbetowa
- podłoga jest betonowa bez wykończenia drewnianego, które to przewidywał pierwotny projekt budowlany
- materiał z jakiego wykonano muszlę oraz podłogę sceny są silnie odbijające
- kształt muszli sprzyja wielu niekorzystnym zjawiskom akustycznym np. ogniskowaniu się dźwięku i wielokrotnym odbiciom co w efekcie powoduje pogłosowość i echo trzepoczące

6. Pomiary akustyczne

Należy pamiętać, że Muszla koncertowa jest obiektem otwartym i wykonanie pomiarów w rozumieniu np. Polskich Norm nie jest możliwe. Natomiast korzystając z odpowiedniego sprzętu i doświadczenia przy podobnych pomiarach wewnątrz, można zdiagnozować mankamenty akustyczne, np. efekt echa lub niekorzystnego pogłosu dla częstotliwości oktaowych oraz miejsce w którym określony defekt osiąga wartość ekstremalną.

6.1. Zestawienie sprzętu pomiarowego

- miernik poziomu dźwięku I klasy dokładności
- głośnik wszechkierunkowy
- wzmacniacz mocy
- laptop z oprogramowaniem ARTA i generatorem szumu różowego
- stacja pogody
- statywy

6.2. Opis pomiarów

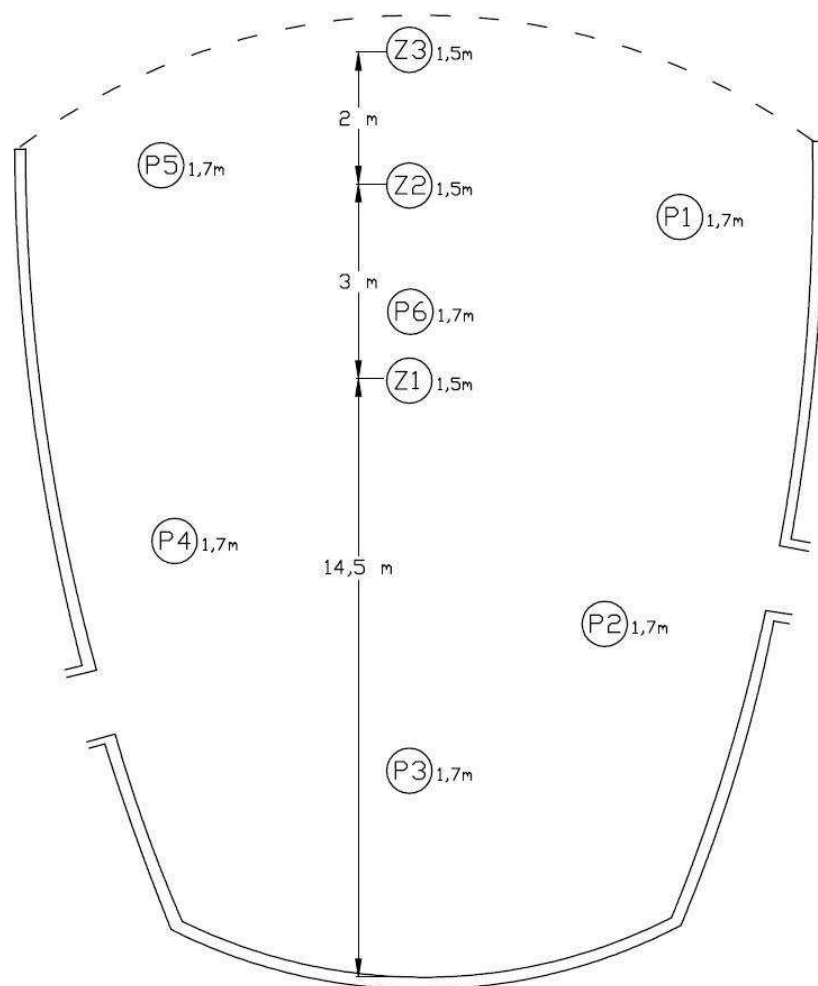
Pomiary wykonano w dniu 4 stycznia w godz. 12:45 – 14:10 przy temperaturze otoczenia 8°C. W celu zdefiniowania usterek akustycznych wewnątrz Muszli pobudzano szumem różowym oraz sygnałami typu sweep i sinus w paśmie 20 Hz – 20 kHz. Pomiary czasu pogłosu wykonano w oparciu o PN [3] metodą szumu przerywanego.

Do celów poglądowych wykonano również pomiar głośnikiem niskotonowym w wyniku którego otrzymano charakterystykę częstotliwościową Muszli koncertowej z zakresu niskich częstotliwości 20-250 Hz.

6.3. Wyniki pomiarów

6.3.1 Czas pogłosu

Źródło sygnału umieszczono na wysokości 1,5 m natomiast mikrofon na wysokości 1,7 m. Miejsce lokalizacji źródła sygnału oraz punktów pomiarowych przedstawiono na rys. 1. W każdym punkcie wykonano 6 pomiarów, a wyniki uśredniono.

Rys. 1. Rozmieszczenie źródła sygnału pomiarowego Z i punktów pomiarowych P

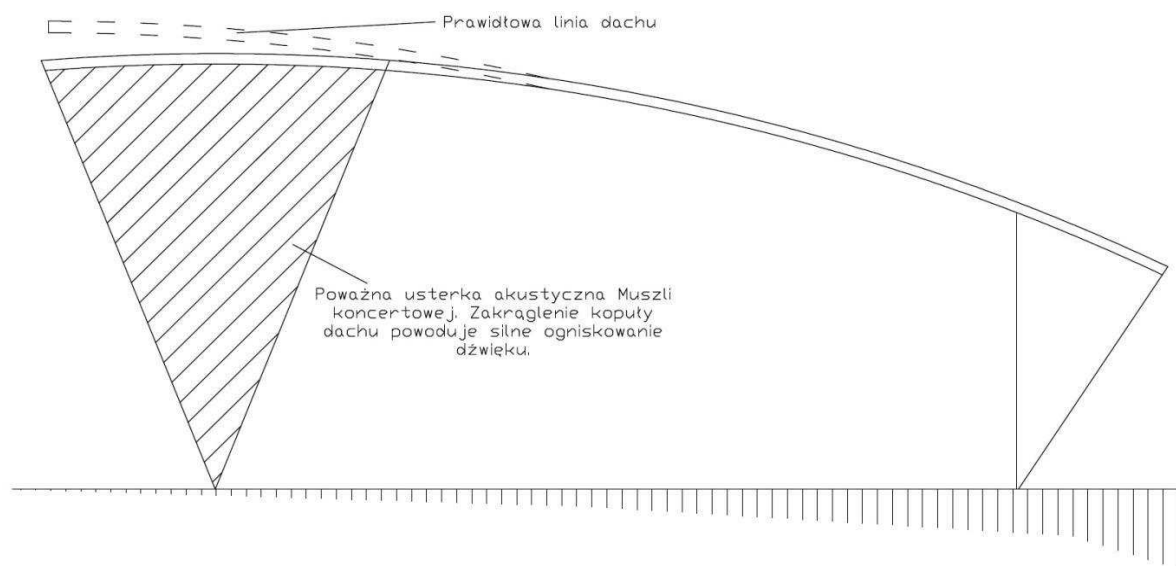
W tabeli 1 zestawiono wyniki pomiarów dla lokalizacji źródła sygnału w pkt Z2 o najmniej korzystnej akustyce.

Tabela 1 Wyniki pomiarów czasu pogłosu Muszli koncertowej dla źródła sygnału Z2

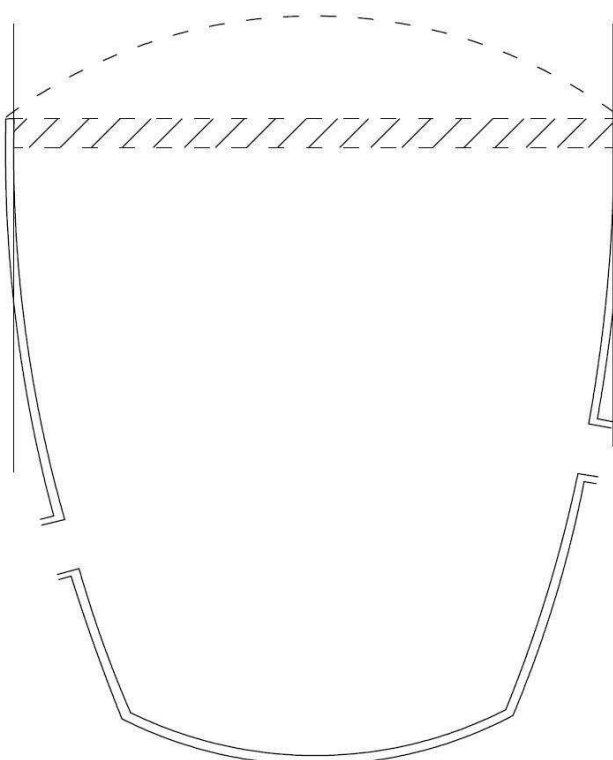
f[Hz]	125	250	500	1000	2000	4000
RT60 P1	5,58 s	11,43 s	12,80 s	10,14 s	6,04 s	2,73 s
RT60 P2	5,35 s	5,45 s	7,82 s	7,83 s	5,23 s	1,82 s
RT60 P3	4,71 s	4,06 s	8,33 s	7,85 s	5,34 s	1,84 s
RT60 P4	4,56 s	9,34 s	10,76 s	8,63 s	5,87 s	2,58 s
RT60 P5	6,04 s	11,86 s	12,98 s	9,76 s	6,16 s	2,52 s
RT60 P6	5,45 s	11,08 s	11,99 s	9,92 s	6,06 s	2,64 s

6.3.2 Lokalizacja usterek akustycznych

W celu zdefiniowania usterek akustycznych przygotowano wykonanie specjalnego pomiaru. Polegał on na przemiataniu wnętrza sygnałem sinusoidalnym równoległe z przemieszczaniem źródła sygnału. Tego typu pomiar miał na celu określenie miejsca w którym problemy z akustyką Muszli są najbardziej dokuczliwe. Wnioski z tego pomiaru zastały zawarte na rysunku 2.

Rys. 2. Wizualizacja usterki akustycznej wynikającej z niewłaściwej linii dachu

Rys. 3. Wizualizacja usterki akustycznej wynikającej z równoległości ścian na odcinku ok. 1,5 - 2 m

6.4. Wnioski z pomiarów

Pomiary akustyczne pozwalają na obiektywną ocenę wnętrza oraz na dość precyzyjną definicję wszelkich usterek akustycznych. Na podstawie przeprowadzonych pomiarów możemy sformułować następujące wnioski:

- wewnątrz muszli występują efekty silnego pogłosu i echa trzepoczącego
- siła niekorzystnych zjawisk jest zależna od miejsca w którym zlokalizowane jest źródło dźwięku
- niekorzystny efekt echa rośnie wraz z oddaleniem się źródła dźwięku od tylnej części muszli w kierunku publiczności. Nasila się w odległości ok 11m od tylnej ściany i osiąga ekstremum w okolicach 17,5 metra dokładnie w osi symetrii obiektu. Bezpośrednią przyczyną tego defektu jest „niefortunny” kształt Muszli w tym miejscu. Kształt Muszli jako wycinek okręgu silnie ogniskuje dźwięk, a dodatkowo ściany muszli w tym miejscu (przy podłodze) są równoległe
- czas pogłosu w okolicach krytycznego miejsca (źródło sygnału Z2, pkt. pomiarowe P1, P4, P5, P6) znacznie przekracza 10 s w paśmie 250 Hz – 1 kHz

7. Adaptacja akustyczna

Muszla koncertowa jest obiektem znanym akustyce od kilku wieków. Podstawową funkcję jaką pełniła, a mówimy o czasach kiedy nie istniała aparatura nagłaśniająca, było ogniskowanie i wzmacnianie dźwięku na widowni. Jej kształty na przestrzeni lat ulegały ewolucji, czy modyfikacji jednak miały wiele cech wspólnych, a te najlepsze cechowało przede wszystkim:

- kształt przypominającym muszlę
- brak równoległych wewnętrznych elementów konstrukcyjnych
- mała głębokość w stosunku do całkowitej objętości

7.1. Założenia projektowe

Projekt adaptacji akustycznej wnętrza Muszli koncertowej będzie zapewniał:

- neutralizację elementów silnie ogniskujących dźwięk wewnątrz Muszli
- ograniczenie lub eliminację echa i nadmierną pogłosowość wnętrza tak, aby czas pogłosu nie wpływał negatywnie na normalne korzystanie z obiektu zarówno przez artystów jak i publiczność.
- odprowadzić w kierunku publiczności możliwie jak najwięcej energii akustycznej, co oznacza, że większość pierwszych odbić od wszystkich naturalnych źródeł dźwięku jakie będą funkcjonowały na scenie Muszli, będzie skierowana poza jej wnętrze.

7.2. Projekt adaptacji akustycznej

Projekt adaptacji akustycznej Muszli koncertowej będzie się składał z 3 podstawowych rozwiązań:

1. Neutralizacja elementów ogniskujących dźwięk na scenie poprzez zastosowanie ekranów akustycznych i elementów pochłaniających nad sceną Muszli.

Ekrany akustyczne muszą być wykonane z elementów silnie odbijających dźwięk takich jak np. płyta z poliwęglanu, czy akrylu o grubości 6 - 10mm, czy sklejka liściasta o grubości od 25 do 45mm. Alternatywnym rozwiązaniem jest zastosowanie ekranu zespolonego jako jedna zwarta konstrukcja, który może być wykonany z płyt, paneli lub desek np. z drzewa egzotycznego. Elementy ekranu czy sufit powinny być podwieszone bezpośrednio do Muszli na stelażu stalowym. Przestrzeń nad elementami ekranującymi należy wypełnić panelami

Uchwyt do mocowania ekranów z poliwęglanu

Ekran z poliwęglanu

Ścianki wystylające

Ścianki wydzielnice pomieszczenia

40

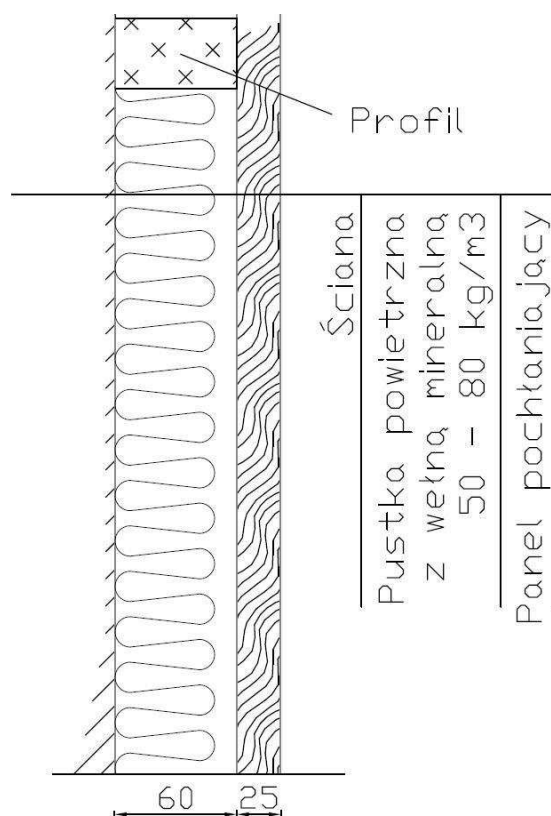
150

18

305

300

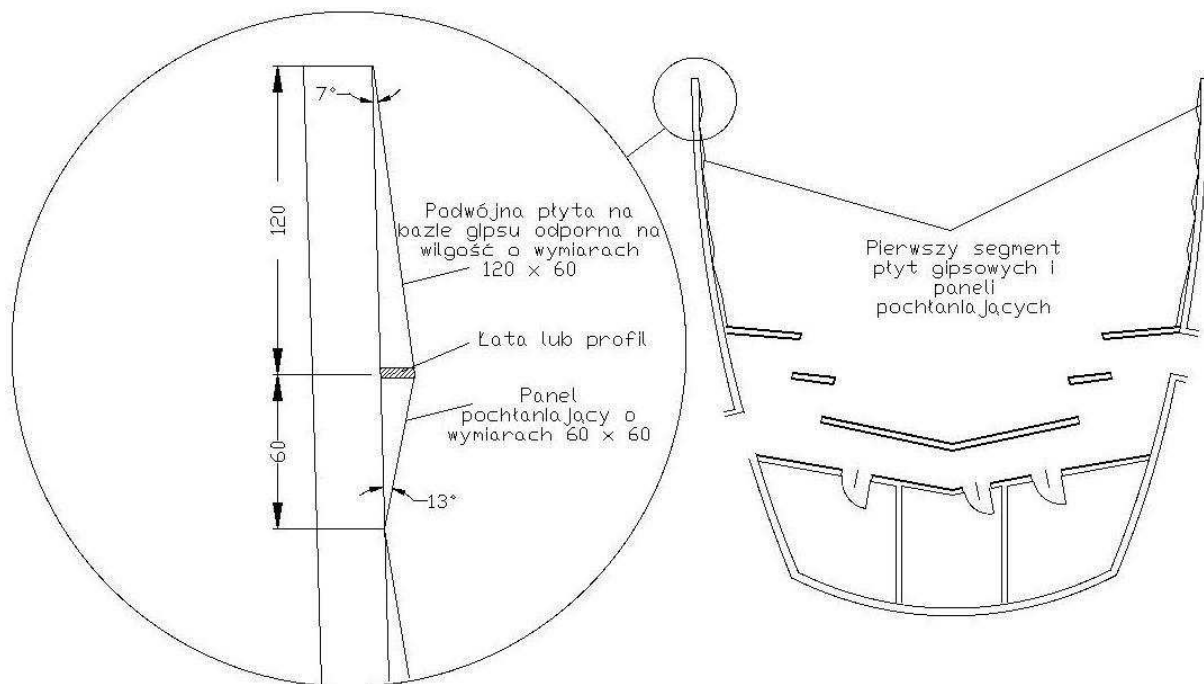
7

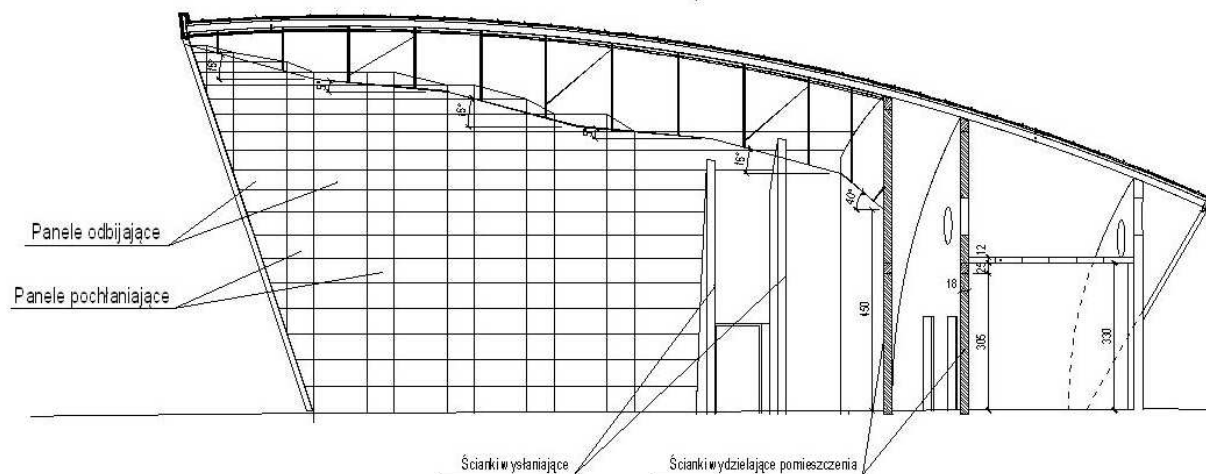
Rys. 6. Panele pochłaniające układane w części muszli nad ekranami odbijającymi

2. Ograniczenie efektu echa poprzez częściowe zastosowanie elementów pochłaniających oraz odbijających dźwięk umieszczonych na ścianach Muszli w części pod ekranami odbijającymi. Elementy odbijające należy wykonać z podwójnej płyty gipsowej o grubości 12,5 mm odpornej na wilgoć (Załącznik 3). Format płyty może być dowolny. W projekcie zastosowano rozwiązanie z wykorzystaniem płyt o formacie 120 cm x 60 cm.. Elementy pochłaniające należy wykonać z paneli dźwiękochłonnych o formacie 60 cm x 60 cm (Załącznik 4). Zastosowanie omawianych elementów pokazano na rys. 7 i 8.

3. Skierowanie energii akustycznej naturalnych źródeł dźwięku znajdujących się na scenie zostanie uzyskane dzięki umieszczeniu elementów odbijających dźwięk pod odpowiednim kątem. Elementy odbijające należy umieścić pod kątem 5° - 8° , natomiast pochłaniające [60 x 60] pod kątem 10° – 15° [rys. 7 i 8].

Rys. 7. Rozwiązanie układu paneli odbijających i pochłaniających dźwięk na ścianach muszli w części pod ekranami (sufitem) akustycznymi

Rys. 8. Rozwiązanie układu paneli odbijających i pochłaniających dźwięk na ścianach muszli w części pod ekranami (sufitem) akustycznymi – widok w przekroju

Można zastosować rozwiązanie alternatywne - zamiast podwójnej warstwy płyt można zastosować dowolną konstrukcję z elementów silnie odbijających dźwięk lub litą konstrukcją żelbetową. Natomiast zamiast elementów pochłaniających można zastosować dyfuzory Schroedera 1D lub odpowiednie rozrzeźbienie tej części konstrukcji, wykonane z litej warstwy żelbetowej. Rozwiązania opcjonalne wymagają oddzielnego projektu.

Ścianki wystaniające oraz ścianki wydzielające pomieszczenia (rys. 5) powinny zostać pokryte od strony widowni tynkiem silikonowym (Załącznik 5) a od strony pomieszczeń powinny zostać pokryte tynkiem akustycznym (Załącznik 6).

8. Podsumowanie

W celu wyeliminowania usterek akustycznych wskazane byłoby wykonanie podłogi w zadaszonej części sceny zgodnie z pierwotnym projektem budowlanym. Jednakże z uwagi na ograniczenia finansowe dopuszcza się rozwiązanie w systemie elastycznym izolacyjno – nawierzchniowym (tj. posadzkę epoksydowo – poliuretanową z wypełnieniem piaskiem kwarcowym).

Zaproponowane rozwiązania oparto o materiały, które posiadają odpowiednie certyfikaty i atesty oraz nadają się do użytkowania w środowisku zewnętrznym zadaszonym.

Zaleca się, aby podczas realizacji był prowadzony nadzór specjalisty z zakresu akustyki wnętrz nad częścią wykonawczą projektu akustycznego, szczególnie w przypadku zastosowania rozwiązania innego niż referencyjne.

Panel pochłaniający – wymagane właściwości i parametry techniczne:

1. 1-warstwowa płyta akustyczna z wełny drzewnej wiązanej magnezytem, wielkość włókna ok. 2 mm, skuteczna akustycznie i zalecana do budownictwa ekologicznego,
2. Pokrycie preparatem antypleśniowym,
3. Format w mm: 1200 x 600,
4. Grubość w mm: 25,
5. Ciężar w kg/m²: 12.4,
6. Wartość współczynnika pochłaniania dźwięku α_w : do 0.90,
7. Płyta wykonana zgodnie z normą EN 13168,
8. Charakterystyka ogniowa zgodnie z normą EN 13501-1: B - s1, d0 ,
9. Kolor: biały, zbliżony do RAL 9010.

Panel odbijający – płyta z poliwęglanu – wymagane właściwości i parametry techniczne:

1. Poliwęglan lity z warstwą ochronną UV,	
2. Format w mm:	max. 2050 x 3050
3. Grubość w mm:	8
4. Charakterystyka ogniowa zgodnie z normą DIN 4102:	B2,
5. Charakterystyka ogniowa zgodnie z normą EN 13501-1:	B - s1, d0 ,
6. Kolor:	bezbarwny.

Panel odbijający – wymagane właściwości i parametry techniczne:

1. Do stosowania w środowiskach z bardzo wysoką zawartością wilgoci w powietrzu,
2. Bardzo duża odporność na uderzenia,
3. Rdzeń płyty wzbogacony środkami zmniejszającymi wchłanianie wody oraz eliminującymi powstawanie pleśni,
4. Powłoka zewnętrzna wykonana z materiału na bazie włókna szklanego,
5. Format w mm: 1200 x 600,
6. Grubość w mm: 12.5,
7. Reakcja na ogień EN 13501-1: A2-s1.d0,
8. Wytrzymałość na zginanie pr EN 15283-1, obciążenie niszczące: kierunek wzdłużny > 600 N, kierunek poprzeczny > 280 N,
9. Deklaracja zgodności CE,
10. Atest higieniczny PZH.

Panel pochłaniający – wymagane właściwości i parametry techniczne:

1. 1-warstwowa płyta akustyczna z wełny drzewnej wiązanej magnezytem, wielkość włókna ok. 2 mm, skuteczna akustycznie i zalecana do budownictwa ekologicznego,
2. Pokrycie preparatem antypleśniowym,
3. Format w mm: 600 x 600,
4. Grubość w mm: 35,
5. Ciężar w kg/m²: 16.3,
6. Wartość współczynnika pochłaniania dźwięku α_w : do 0.90,
7. Płyta wykonana zgodnie z normą EN 13168,
8. Charakterystyka ogniowa zgodnie z normą EN 13501-1: B - s1, d0 ,
9. Kolor: biały, zbliżony do RAL 9010.

Tynk silikonowy – wymagane właściwości i parametry techniczne:

1. Wysoka elastyczność i odporność na uderzenia,
2. Wysoka odporność na czynniki atmosferyczne,
3. Wysoka odporność na rozwój grzybów, alg i pleśni,
4. Odporność na deszcz: 24 – 48 godzin,
5. Baza: wodna dyspersja żywic silikonowych i żywic akrylowych z wypełniaczami mineralnymi i pigmentami.

Tynk akustyczny (pochłaniający) – wymagane właściwości i parametry techniczne:

1. Tynk:	mineralny
2. Grubość warstwy tynku w mm:	20,
3. Wartość współczynnika pochłaniania dźwięku α_w :	0.60,
4. Klasa reakcji na ogień:	A1 (niepalny) ,
5. Odporność na wilgoć:	90% RH,
6. Kolor:	biały.